

(Вечерње новости, 19.12.2010)

Српски вишепартизам овог децембра "слави" двадесети рођендан. Један од пионира почетне борбе за демократију је и песник Слободан Ракитић, који је те 1990. године, био један од оснивача СПО и шеф најјаче антимилошевићевске посланичке групе у парламенту.

Две деценије касније, када се демократија "одомаћила" у Србији, Ракитић је као председник Српске књижевне задруге далеко од странака и политике. Повукао се у књиге и рукописе:

- Многи су се повукли у себе и удаљили од политике. Осамдесетих година прошлог века знали смо за шта смо и против чега смо. Данас, на жалост, не знамо ни једно ни друго.

*** Јесте ли овако замишљали Србију за коју се борите када сте крајем осамдесетих водили интелектуалне расправе у Удружењу књижевника и док сте улазили у политичку арену?**

- Србија данас изгледа као у Дисовој песми "Наши дани", а од тада је прошло готово сто година. Две деценије историје није много, али у животу једног човека, једног нараштаја то је дуг период. За то време Србима су се згуснуто дешавали ломови и потреси који се срећним народима и озбиљним државама не дешавају ни у пет векова, или се не дешавају уопште. Нама је, пак, било суђено да, иако бројчано мали народ, будемо у средишту највећих збивања у последња два века као директни учесници. Последице су катастрофалне.

*** Да ли сте тада наивно веровали да ће се рушењем комунизма решити сви национални проблеми Србије и да ћемо напрасно и преко ноћи "оздравити", стати на ноге и постати пријатељи свима?**

- Увођење политичког плурализма и вишестраначја, за чим смо жудели у комунизму, донело нам је истовремено и распад државе, ратове и нова страдања, уместо узорне демократије. Схватили смо да комунизам није само политички систем већ начин живота. Понадали смо се да ћемо га се брзо ослободити, али његови корени су одвећ дубоки.

*** Па шта нас је заправо снашло уместо обећане катарзе?**

- Збили су се такви парадоксални политички и социјални обрти које је тешко схватити. Као што су се деведесетих комунисти преко ноћ прерушили у социјалисте, тако су се у следу догађаја, после 2000, социјалисти прерушили у демократе. Последица тог камелеонског идеолошког обрта јесте осиромашен народ, ослабљена држава, разорене индустрија и пољопривреда, угрожене националне, културне и духовне институције, опустошена култура и просвета.

*** У којој мери су, мали, обични људи постали само пуки посматрачи светских померања и домаћих политичких разрачунавања?**

- У неколико махова последњих деценија народ је исказивао своју политичку вољу, енергију, жилавост и истинску жељу за коренитим променама. Али та воља је постепено тихнула, енергија исцурила и завладала је дубока апатија и разочарање. Већ дуже време налазимо се у својеврсној и политичкој и егзистенцијалној хибернацији. Огромна је несразмера између обећања политичких странака уочи сваких избора и стварног стања у земљи. Осиромашени народ постао је тек неми посматрач збивања попут играча око рулета док чекају на ком ће се броју тачка куглица зауставити. Земља је претворена у огроман чиновнички механизам, скуп и неефикасан.

*** Да ли су српске поделе дубље, а непомирљиви јаз између "две Србије" већи него пре две деценије или је располућеност српског духовног и интелектуалног**

организма усуд који се не лечи?

- Поделе су, нажалост, традиционална одлика Срба. И увек су нас скупо коштале. Током деценија и векова те поделе су само продубљивана и добијале су нова политичка својства и облике. Подела на "две Србије" данас је готово институционализована. Њих подстичу и такозване невладине организације не само у политици него иу многим друштвеним сегментима, и то оним најбитнијим. У том смислу "друга Србија", како је иначе сама себе назвала, има повлашћен положај. Државну политику више воде невладине организације него влада. Ни у једној европској и ваневропској држави невладине организације немају моћ коју имају код нас. Очигледна је тенденција да се српска култура и уметност лише својих националних својстава, идентитета, као да национално не може да буде универзално. Сопоћанско "Успење", милешевски "Бели анђео", Студенички "Распеће" и дечански "Исус Пантократор" нису само српска него и светска баштина, са универзалним вредностима.

* Може ли Србија пронаћи себе и своје место током нових глобалних престојавана, док је разапета на "четири стуба спољне политике"?

- Дипломатска стратегија Србије, сведена на "четири стуба спољне политике", уопштена је политичка крилатица. Таква оријентација се на изванредан начин подразумева и не видим у томе ништа специфично. Делује компромисно и избалансирано, имајући у виду шта нам се све дешавало последњих двадесет година. Ако нешто треба ставити у први план, онда је то да Србија нема алтернативу. То увек треба да буде полазно становиште и суштинска одредница наше унутрашње и спољне политике. Србија је европска земља и не може се постављати као политички циљ оно што она већ јесте и што је била у читавој својој историји. Данас је Србија више распета и угрожена изнутра него споља.

* Како вам је изгледао дипломатски слалом Србије уочи доделе Нобелове награде за мир кинеском дисиденту?

- Повлачење одлуке да се не иде у Осло на доделу Нобелове награде за мир и измена Резолуције Уједињених нација о Косову, две су крупне грешке које су понизиле не само министра спољних послова и Владу Србије, већ саму Србију. Ко не поштује себе, не може очекивати да га други поштује. Чак и да су политички потези Владе Србије били исхитрени и погрешни, није их требало мењати.

*** На који начин уопште пронаћи чаробну формулу и обезбедити поштовање у реалном свету интереса, притисака и јасних правила утакмице у којој смо ми мали играчи?**

- Притисци споља су очигледни, нарочито кад се тичу Косова. Влада Србије треба да постави граничну линију испод које не може да иде супротно државним интересима. Иначе, нема краја уцењивање и притисцима. Пропуштена је шанса 2000. године, кад је успостављена нова власт у Србији, да споља престану притисци и уцене. Међутим, иста политика споља настављена је и после тога.

*** Може ли Србија бар да сачува културни и духовни идентитет у замајцу свеопште глобализације?**

- Глобализација, која би требало да буде предност, показала је своју ружнију страну, јер је код нас погрешно примењена поништавањем свега што чини културни и духовни идентитет српског народа. То се чини преко појединих институција и фаворизованих невладиних организација које се баве такозваном "деконтаминација" српске културе. Уместо обogaћивања новим вредностима, прожимања различитих тенденција и културних модела, култура се осиромашује и обезличује. Циљ је да се измени не само садашњост него и прошлост српског народа, његова историја и његове основне вредности. Глобализација подразумева и упознавање других култура са нашим вредностима и нашом традицијом.

*** Какво је стање данас у српској култури, издаваштву и осећа ли се утицај или притисак политичких структура?**

- Политика је увек имала велики утицај на културу, има је и данас. Култура је интересује првенствено ако јој служи. Последице таквог односа су погубне, јер се тиме угрожава не само њен идентитет, већ идентитет и суштаство читавог народа. Култура често служи и за наметање одређених идеолошких и политичких концепата и модела. Поново су ревносни идеолошки цензори. Нигде се не манипулише толико као у култури и културом, са њеном употребом у политичке сврхе. Важна уметничка дела и појаве се прећуткују, као да не постоје. Очигледно да постоји аутоцензура. У медијима се врте, укруг, исте

Две деценије као пет векова

Пише: Слободан Ракић
недеља, 19 децембар 2010 17:34

личности. Попут лажних видовњака, најактивнији су самозвани аналитичари, тобожњи експерти, кројачи нове стварности. Зато није чудно што се народ заглупљује и наркотизује емисијама попут "Фарме" и "Великог брата".

*** Да ли су се због свега интелектуалци ућутали или су и они у спреси са неминовним политичким процесима? Недостаје ли нам реч умних људи као коректив политичарима и бирократама?**

- Годинама смо се борили против фамозног вербалног деликта, данас је постао легитиман облик политичких обрачуна. Читав свет је изменио своје лице. Политичари су надмени и самозадовољни, и код нас и у свету, и не дозвољавају никакав коректив, ма колико то било потребно. Са омаловажавањем се гледа и на највећа имена из света која су имала разумевање за страдање Срба у последње две деценије, посебно у време НАТО агресије на Србију (Солжењицин, Чомски, Петер Хандке, Харолд Пинтер и многи други). Они се сви сврставају у дисиденте, као превазиђену појаву, из времена тоталитаризма.

СВЕТИ САВА КАО УЗОР

*** КОЛИКО вам интимно значи Орден Светог Саве који сте недавно добили?**

- Свети Сава је једина српска историјска личност чије укупно дело и његова светачка светлост трају у континуитету од његовог доба до данас. У самој основи српског националног, културног и духовног идентитета, који се одржао кроз векове и онда кад није било српске државе, налази се његово дело. Он нам је дао национална и духовна својства која нас чине какви смо били кроз векове и какви смо данас. Ако желимо да опстанемо, имамо његов пут и њега као узор. Орден Светога Саве примио сам као највећу почаст.

"ВИКИЛИКС" НЕ МЕЊА СВЕТ

*** ДА ли ће свет бити другачији после афере "Викиликс"?**

Две деценије као пет векова

Пише: Слободан Ракић
недеља, 19 децембар 2010 17:34

- Мислим да се ништа неће променити. Свет је одавно постао "глобално село". Много шта што је "Викиликс" објавио било је познато. Важни политички потези увек се повлаче негде другде. Оно што важи за велике, не важи за мале државе. Увек неко губи, а неко добија. Колико дуго се зна о стравичним злочинима ОВК на Косову и Метохији, трговини људима, људским органима, дрогом и оружјем, о чему је писала чак и Карла дел Понте, али све је то било обавијено ћутањем. Не знам да ли о томе има информација у "Викиликсу". Не би ме чудило да нема!